

NESKEN ALDI (hiru zatitan)

MAYIE: Ostatuko andre geia.

MAYALIN: Mayiren ahizpa gaztea.

ANDRES: Ostalera (45-50 urte) politikan churia.

CAPITEINA: Mayi-ren aitatchi aras chaharra.

ERRIENTA: Politikan gori errabiatua (charkoa, 40 bat urthe)

KAK ERRE: Mayirentzat Andresek daukan gizona.

PERTOLI: 50 urtheke gisa-gaichoa Mayiri begia emana.

CHURUPERO: Edalea.

K ATTALIN: Atcho chaharra.

BRIGADIERRA

JANDARRIA: Mustatchadun beltza.

MICHEL: Mayiren gizon geia.

x x x x

I

Ostatu barnean. Igande goiza. Mayalen kontoarretik, sukalderat. Pertolli eta Churupero mahain batean buruz buru jarriak, botoila arnoa hustueha aintzinean kantuz:

- Aurten arnoa merke da

Lau bortz sasetan pinta da

Andreak ere edaten dute erreberroa bezala

Batek bertzeari diotelarik motoa chuchen dozatela.

PERTOLI: (Kontoarreko alderat bazterka behaturik)-Errazu, Churupero, kontseilu bat banuke zuri galdatzeko.

CHURUPERO - Gu, bethi prest gare kontseilu emaiteko.

PERTOLI - Gauza serioa da arras serioa! Eta. . holako kasuetan adichkiden la-guntza bethi hartzeko da.

CHUR. - Milesker ni hautaturik hortako. . . Zertaz da bada ichtorioa?

PERT. - Zaude... (basoak bethetzen ditu) Lehenik hitz eman behar dautazu, ez zarela lausenguz ariko. Gogoan duzuna garbiki erraitea, nahi dut!

CHUR. - H ala nahi duzunaz geroz, hala eginen dugu.

PERT. - Ez dezaket jasan, faltuki artzen diren adichkideak.

CHUR. - Ba, alainan...

PERT. - Eta oraiko egunean, adichkide zintzo guti odo baterez.

CHUR. - Egia hori.

PERT. - Hitz eman ezazu beraz, Churupero ahoan bilorik gabe mintzatuko zarela.

CHUR. - Hitz ematen dautzut.

PERT. - Ala f ede?

CHUR. - A la fede.... Zer da zure arrangura?

PERT. - Nik jakin nahi nukona ongi eginen dutanez ozkontzea.

CHUR. - Nor ozkondu... Zu?

PERT. - Ni ba. Zer iduritzen zautzu?

CHUR. - Lehenik gauza bat erran behar dautazu.

PERT. - Eta zer?

CHUR. - Zer adin duzu orai?

PERT.- Zer adin?

CHUR. - Ba.

PERT. - Egin erraitoko, ez dakit, bainan esagarri onadut.

CHUR. - Ez baitakizu, zer adin duzun, uti gora behere bederen?

PERT. - Ez dakit, ez... uste baduzu, horri kasu ematen en.

CHUR. - Errazu, zer adin zinuon elgar ezagutu ginuelarik?

PERT. - Zu, gure herrirat etorri zinelarik? Doidoia hogoi urte.

CHUR. - Zenbat urte omen ditutzu errotan mutil?

PERT. - Zortzi urte eskasak.

CHUR. - Eta, Piarres arno martch antarekin?

PERT. - Zazpi.

CHUR. - Karrosa zoin baton mutil ere, ez zere egona guti edo azki?

PERT. - Ba Martin-Koche erraten zioten batokin.

CHUR. - A, To. Martin Koche?

(Kantuz:) Nafartara noiz eta deitzen Martin-Koche

Arno gozoa urte omen dut sob'rache.

(Perttolik laguntzen du bururatzen)

Debur frantsesek naute trufatzen holache:

"Il était Martin, gai, gai, gai, dimanche.

CHUR. - Eta noizetik geroz ari zere zure kondu?

PERT. - Ori, Martin-Koche nausia hil zelarik, haren andreak denak saldu zauskiten et bera Baionarat gan zen bizitserat.

CHUR. - Otsailaren ondarean hamabi urte eginen ditu horrek . .

PERT. - Justu otsailaren hogoi - ta hamarrean edo hogoi-ta hamekan...

CHUR. - Hamabi urte beraz, . . Bortz urte Martin Kocherekin holdu da hamazazpi, zazpi arno martch antarekin, hogoi-ta lau. . . Zortzi urte Errotan, heldu baita hogoi-ta hamabi; eta hogoi, elgar ezagutu ginuelarik : Holdu z uskitzu, zuhaurek diozunaren arabera, berrogoi-ta-hamabi, berrogoi-ta hamahiru urte.

PERT. - Nik berrogoi-t -hamabi urte? Hori ez ditakena da.

CHUR. - Jesus, karkulak chuchen ditugu bada. Eta adichkide gisan, garbiki mintza nadin galdetu dautazu. Hit omen bezala den bezala erranen dautzut: ezkontza ez da zuretzateko gauza.

PERT. - Ezkontza ez neretzateko gauza?

CHUR. - Bada donotako adin bat. Chuchen da gazteak ezkontzeari pentsa dozan; aint-zinetik karkulak behar ere ditu egin... Amoratzea, gastentza loratzea... Bainn gure adinean! zorotzea da!

PERT. - Bainan ni gazte naiz...

CHUR. - Gazte ala ez gazte, ez dut komprenitzen Pertolli, berrogoi-ta hamabi urtez uros izan ondoan, zer egin zautzun. Badakizu errana dela: Ezkont eguna zorion biharamuna. Aspertu ote zere bada zorionaz beraz...

PERT. - Bainan...

CHUR. - Orai arte, ezkondu gabe geldituz, zuhurki jokatu zare; eta zer! Orai

PERT. - Bainan, zinez ari zare Churupero?

CHUR. - Gogoan dutana erraten dautzut, nik... Ez zaitut, albainan, ezkontzeko, erraten chal, astokeria baton egiterat beroaraztea bailiteke.

PERT. - Nik ezkondu nahi dut bada. Eta ez dut zorokeria eginen, andretzat hautatua dutan neskatcharekin, ezkonduz... Egia errateko, hiru baditut hauta.

CHUR. - Hotarik biek zer chantza izanen duten.

PERT. - Nik ere chantza izanen dut, harructarik maiteena dutanarekin ezkonduz.

- CHUR. - A! hori bertzerik da. Lehenago erran bezi nautazu.
- PERT. - Hura egiazki gustukoa dut;... eta bihotz-bihotzetik maite dut. .
- CHUR. - Bihotz-bihotzetik maite duzu?
- PERT. - Uste nuke; eta... egun berean solastatu gogo dut.
- CHUR. - Orduan, ezkont zaito, ezkont; ez dut pitsik erratekorik.
- PERT. - (biak chutitzen dire) -Hala beharrean, oraino nechkatcha hura burutik utz nezake... Uste duzu, Churupero, eskontzeari uko egitea hobe dutala?
- CHUR. - Orain, berriz dudan zaudu?
- PERT. - Nere adina ez dezagun aipa, eta guzak diren bezala ikus ditzagun. Ezagutzen duzu, hogoi-ta hamar urtheko mutiko gazterik, ni baino freskeago eta sendago donik? Ez naiz airos eta arin ni?
- CHUR. - I di toharra, beti ergi! (Irri ergel batean) Ho! ho! ho!
- PERT. - Nahi duzun bezenbat, bainan ez ditut ahoko guziak hemen eta onak?
(Hortzak irakusten ditu)
- CHUR. -D itazken hoboren ak;... andreak gogotik ikusiko zaitu segur, sukalderat hortzak ahoan heldu.
- PERT. - Ez ditut nik egunean lau apairu erdi egiten? (Estomaka erakutsiz) Errota hunek donak ehotzen ditu aitzina (Eztulka) Ho! Zer iduritzen zautzu?
- CHUR. - Hala da. Makur ari nintzen. Ongi eginen duzu ezkontuz.
- PERT. - Lehenago ez nuen holakorik nahiko, bainan orain baditut hortako arrazoinak eta onak: etchean hobe dut, bakarrik baino norbaitekin; gero, bertzaldé. . ikusten dut, mutil zahar geldituz, munduan suntzizerat doala Perttolitarren arraza.
- CHUR. - Hori ere ala da. . E ta Perttolitarren arraza galtzerat heldu balitz, munduarrentzat galtze izigarria litake.
- PERT. - Nahi ala ez; Perttolitarrik ez litake, alabainan gehiago.
- CHUR. - Beltza litake, beltza munduarrentzat.
- PERT. - Horiche bera duzu bada, nik ere nere baitan egiten dutana.
- CHUR. - Hatzeman, hatzeman guk zaina.
- PERT. - Ezkontuz aldis, nere burua bizi ikusten ahaliko dut nefe haurrotan... Zer loria, Churrupero, ikustea nitarik sortu haurrak, bisai ttiki pullit batzu, dena ni iduriak, sukaldean jostatzen ari (Churruperori beha, baietz erranarazi nahi balio bezala)
- CHUR. - Errazu berriz.
- PERT. - Aita erranen daulet, Baionatik aratsetan nere karrosarekin etcherat sartzean. Zer loria (Berriz ere Churruperori beha)... Eta beren erasia suertean ariko zauzkit... eta beren ichtorioak kondatuko dauzkitet. Zer loria, Churrupero! Zer loria! Ori iduritzen zaut, jada lekien erdian naizela!
- CHUR. - Behazu, ez da deus etseginagorik. Ezkont zaito, ezkont ahalik lasterrena. Hora nere kontseilua.
- PERT. - Egia Churrupero? Hala kontseilatzen nauzu?
- CHUR. - Segurki Perttoli.
- PERT. - EGIazki konten naiz, adichkide gisan mintzo baitzare.
- CHUR. - Errazu, ta nor duzu, ez bainaz sobera kurios, delako...?
- PERT. - (Kontoeareko alderat beaturik) - Ez gintuzke Mayalenek aditu behar. Horren ahizpa, Mayie dut.
- CHUR. - Ba zera? Hemengo alaba?... .
- PERT. - Ba naski!
- CHUR. - Jesus, Jesus!

- PERT. - Ta? Zer iduritzen zautzu?
- CHUR. - Ez duenak balu!
- PERT. - Ez da ongi hautatua?
- CHUR. - Uste nuko!... Ezkontzekotan, ernatzen ahal zira, zure onetan.
- PERT. - Erne nere onetan? Zertako?
- CHUR. - Negha charmanta da alabainan, eta... ez baitu segur galdea eskas izanen!
- PERT. - Bo! Ez da nihorat atheratzen Mayie...
- CHUR. - Kabale onak etcherat beretat cherkaria.
- PERT. - Uste duzu, Mayiri, niork begia emana dion?
- CHUR. - Uste? Segur. . Kakerra ezagutzen duzu? Mayiren aitak, hura du bere gizona.
- PERT. - Kakerra?
- CHUR. - Kakerre.
- PERT. - Gizon ergela?
- CHUR.; - Zertako ergela?
- PERT. - C huriak nahi bezala erabilki dute... Etchez etche, hura ibilia da, hekien bozetako paporrekin. . Gaizo trichtea! Zerbaitekin da, ori, Mayik ez badu ~~xx~~ maite!
- C HUR. - Eta Mayiri gustatzen bazaio?
- PERT. - Kakerre bealako gizon mindua. Mayik nahi ote luko?
- CHUR. - Kontu, kontu, Perttoli.
- PERT. - Bainan, ... enuchenta ere da!
- CHUR. - Enuchenta ama ez enuchenta, kontu hari.
- PERT. - Ta, gero, gizon gosea da K akerre (kontuareko alde er kutsiz)) eta nausia, zikoitza! Ez dire dotearen gainean ados izanen .
- CHUR. - Nehork ezin erran (Biak ichilik golditzen dire; gero!)
- PERT. - Zer egin behar dut bada orduan?
- CHUR. - Erran dautzutun bezala, ernatu.
- PERT. - ~~Ernatu~~, ernatu... bigarren baizik ez bainaiz orduan?
- CHUR. - Hobe duzu oraino, hirugarren baino.
- PERT. - Zer, orai, hirugarren bat ere ba othe litake?
- CHUR. - Zertako ez? Mayik ere bere gustuko norbait izan dezake.

x x x x x x x

(Ostatu aintzinean dire Kapitaina eta Erriente. Perttoli eta Churrupero hekeri beha.)

- CHUR. - To, gure Jainkoa dobruarekin heldu! beha! Kapitan zaharra eta Erriente!
- KAPITAINA. - (kampan) Errepublikak, errepublikak! beti hori derabilkazue ahoan, Errepublikaren hazteko eta asetzeko sortuak bagino bezala.
- ERRIENTA. - (beti kampan) Bainan...
- KAPIT. - Zaude ichilik bada; bordin jakitate ttipiko gizona zare... jakitate ttipikoa.
(Erriente athe aintzinean utzirik, Kapitaina ostatuan sartzen da, kolera gorrian.)
- PERT. - Kapitaina sartzen da; ederki etorria duzu.
- KAPIT. - Ba, laster frog atuko dauiat, erriente purtchila, inofante miserable bat haizela.

PERT. - Agur, Jauna!

KAPIT. - (Perttoliri kasurik egin gabe, kamporat buruz)
Eskuara ahantzi eta frantsesa ez ikasi. (Churrupekerok Perttoliri koinu egiten dio, eta aheratzen da) Eta oraino haureri zerbaiz irakasteko protenzioea.....

PERT. - (Mayaleni) Orain ere zuen aitatchi ta hizkatuak dire.

KAPIT. - Bi solas bat bertzeari lotzen ez jakin eta arrazoinka ari nahi!

PERT. - Bere kechuan ez da niri ohartzon ere.

KAPIT. - Ez daukat hire burua apotchar!

PERT. - Zer erran ote dio Errientak, hola sumintzeko (kapitainari) -Errazu Jauna...

KAPIT. - Hortaraz geroz, aski duk amari haur egiten erakustea.

PERT. - Jauna!

KAPIT. - Gubi jakin, eta zernahi haizela uste. Urde!...

PERT. - Othoi, Jauna! . .

KAPIT. - Politikan hik sudurra sartu nahi! Debru K attalin gorri!...

PERT. - Othoi, Jauna, Othoi!

KAPIT. - Hi gure horrian buru? Ez gintuzket, to gizonik gabe!

PERT. - Othoi bada, Jauna, hitz bat banuke zuri orrateko.

KAPIT. - Zure zerbitzari (Perttoliri goiago kasurik egin gabe, kamporat beha) Ez diagu, ez holakorik onhartuko.

PERT. - (bere buruari) Oraikoa uste nuen, bainan ez nau ezagutzen ere.

KAPIT. - Holakorik guk onart? Ez orain, ez gero. Sekulan santan!

PERT. - (Mayaleni) Ichtant bat utz gaitzazu bakarrik. (Kapitainari) Zerk zaitu, hola kecharazten?

KAPIT. - A! Bazinakñi!

PERT. - Zerk bada?

KAPIT. - Errient tchar horrek errabiaraztën nau! Beilako ahuntzaren gisan, buka luze bezain labur du izpiritua.

PERT. - Zer nahi duzu! Adina ere hor da...

KAPIT. - Adina? Ez du egundaino haurraren adimendua ere izan.

PERT. - Utz-zazu, Jauna, hori burutik.

KAPIT. - Hats onean naiz, ori!...

PERT. - Zure baitara zaito...Banuke...

KAPIT. - Errepublikak eta berrika!

PERT. - (bere buruarekin) Litaniak berriz hasto. (Kapitainari) Othoi adi azu Jauna!

KAPIT. - Iñorant tcharra!

PERT. - Bainan, Jauna, adi-azu bada!

KAPIT. - Eskuara ahantzi eta frantsesa ez ikasi.

PERT. - Othoi, Jauna.

KAPIT. - EZ daukala bere burua apotchar!

PERT. - Baitake...

KAPIT. - Pitsik ez jakinki ota amari haur egiten erakutsi nahi!

PERT. - A ba?

KAPIT. - Politikan, horrek sudurra sartu behar?

- PERT. - Zuk orrazu!
- KAPIT. - Debru kattalin gorri!
- PERT. - Izen goitia ez du gaizki emane.
- KAPIT. - Hor/igure horrian buru?
- PERT. - Ez da oraino hala.
- KAPIT. - Ez dug u holakorik onPartuko.
- PERT. - Ahalaz ez, behar ere.
- KAPIT. - Ez orai, ez gero, sekuañ santan!
- PERT. - (kamperat buruz, nitsinean kapitainak bezala eginez) - Inorant tehar bat zare zu, eskuaga ahantzi eta frantsesa ez ikasia. Ez daukazu zure burua apotchar! pitsik ez jakinki eta amari haur egiten ikasi nahi! olitikan sudurra sartzen baduzu, guk sudurrean mutarda sartuko dautzugu. A Kattalin Gorri. Ez zare sekuañ-santan mere izanen, dobrurik ez baduzu!
- KAPIT. - Ez eta dobruak berekin balinbaditu ere.
- PERT. - Atchik hor! (Kapitainari) Harek badu bethi bere partea. Orai, Jauna, adi nezazu! Kontseilu bat badauzut galdatzeko. Gurea serioa da, arras serioa... (Kapitainak kisu egiten balu bezala egiten du) Zure ganik nahi nuke jakin, ongi eginen dutarez ezkontzea... Presuna charmanta da eta propia eta... eta biziki gustatua naiz. Baina aitak bertze norbait omen dio hautatua. Zu gizon aditua baitzare zer konseilatzen dautazu?
- KAPIT. - Erriont tehar horren prenzionea?
- PERT. - Haucho da gizona!... Jendea mintzo zautzu eta ez duzu kasurik egiten!
- KAPIT. - Othoi barka. Zer nahi duzu. ., nere kolerrarekin.
- PERT. - Utz zazu dnak bazter erate eta adi nezazu.
- KAPIT. - Bon. Zer da zure arrangura?
- PERT. - Badauzut zer bait errateko.
- KAPIT. - Nola mintzatu gogo duzu?
- PERT. - (Herituaren eginez) Nola mintzatu gogo?
- KAPIT. - Bai
- PERT. - Ta, mihiarekin, Jauna, zerekin nahi duzu mintza nadin?
- KAPIT. - Zoin mintzarotan ari gogo duzun, galdatzen dauzute.
- PERT. - A. hau bertzerik da.
- KAPIT. - Italianozi ari gogo duzu?
- PERT. - Ez!
- KAPIT. - Kaskoinez?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Españolez?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Latinoz?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Portugesoz?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Grekaz?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Frantsesoz?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Ebrooz?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Alemenez?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Ziriako?
- PERT. - Ze ziro?
- KAPIT. - Anglosez?
- PERT. - Ez
- KAPIT. - Turkoz mintzatu gogo duzu?
- PERT. - Ez du munta...
Turkoz mintzatu gogo duzu?
- PERT. - Ez Turko?
- KAPIT. - Rusianoz?
- PERT. - Eez!
- KAPIT. - Chinoz?
- PERT. - Eez!
- KAPIT. - Japonesez?
- PERT. - Ez eta ere.
- KAPIT. - Arabez?
- PERT. - Ez gizona, ez,
es kuaraz, eskuaraz...
- KAPIT. - A! Eskuarazi!
- PERT. - Azkonean!
- KAPIT. - Hesa zaito beraz bertzalderat. Beharri hau, mintzaira arrotzentzateko dut; bertzea eskuararentzatekoa.

PERT. - (Bertsolderat iragirik) Huren jostuak!

KAPIT. - (serioz) Zer nahi zinautazun?

PERT. - Kontseilu bat galdatu.

KAPIT. - Botzes?

PERT. - Zera...

KAPIT. - Norbaiz etxean boz-omaiterat ezin othor?

PERT. - Bekrik naiz etxean. Bainan...

KAPIT. - Hauzoan beraz?...

PERT. - Ez, ez. Bainan zera...

KAPIT. - Ahidotarik?

PERT. - Ez eta ere. Bainan, zera dut...

KAPIT. - Argitasunak behar?

PERT. - Prozeski.

KAPIT. - Lichton dirien gizonoz?

PERT. - Ba zera.

KAPIT. - Botz emateko maneras?

PERT. - Ez, ez, ez, ez.

KAPIT. - Botz emateko tenores?

PERT. - Ez eta ezetz. Ez dautzut bozik ez boz ematerik aipatzen!

KAPIT. - Errazu beraz, zerkariaz heldu zaren nere ganat. Ni, ez naiz alabainan sorgina, pentsatzeko.

PERT. - Mintzatzerat uzten baninduzu Jauna! (Birik betan mintzo dire aitzina Perttoli bereari) Hura zer erran nahi nautzun: Ezkondu nahi nukela. . nes-katcha edo batekin. Gostukoa nuke, bainan...

KAPIT. - (Perttolik erran artean) Gizonari mihia mintzatzeko emana zaio. Nola gogoetak, gauzen itchurk baitire, ... hala-hala eleak gogoeten itchurak ditutuzu.

(Perttolik, kechaturik, ahoa eskuz behin baino gehiagotan tapatsen dio. Kapitaino aitzina ari da, Perttolik eskua kentzen duen bezain laster.)

Bainan itchura horiek, gainerateko iduriak ez bezalakoak dire, zeren gainerateko iduriak, lehenotarik bertzelakoak izaten dire; mintzoak aldiz, berekin dauka bere lehena. . Horra zergatik, gogoa chuchenonik derabilkotenak, diren ere hobekienik mintzo.. Mintzoa denaz geroz, argitaratzeko bidetik hoberena, mintzoaz emadazu, beraz gogoan duzunaren berri.

PERT. - (Hasperen batean) Hau gizona!! Kamporat badao)

KAPIT. - (aitzina) Ba, mintzoa bihotzaren adiarazle eta gogoaren itchura. (Leihoko aitzineko badiraren giner t lupaturik kamporat buruz) Mintzoa, itchura bat da, lañoki gizonaren barneko berri ematen daukun itchura. . Eta.. gogotan arizteko eta mintzatzeko ahala baduzunaz geroz zergatik ez duzu mintzoaz behatu nahi?

PERT. - (kampotik) Ez dut bertzerik galdetzen, bainan ez nauzu aditu nahi!

KAPIT. - Beharri huntaz suri nego, emazu bada. Geroz dona, eskuaraz adiarazten. . ahalko duzu, adiarazi gogo duzuna.

PERT. - (Errotua) Bearrondoko bat ba gogotik (Gero, iduri deusez) Erraten nautzun beraz, Jauna...

KAPIT. - Laburki errazu, erran gogo duzuna...

PERT. - Ba, ba, ahal bezain laburki.

KAPIT. - Ez ar inguru-minguruka...

- PERT. - Bainen, Jauna...
- KAPIT. - Motz behar ez diren guziak...
- PERT. - Ez dut oraino, gizona, ole motz bat ateratzen ahal izan...
- KAPIT. - Lusoegi, lusoegi da...
- PERT. - (kocharirik) Nork ikusi du holako gizon bizirik!
- KAPIT. - Zer sumintzen zaro, erran gogo duzuna errateko ordo? Ori, orriant purt-
chila baino areagokoa zaitut zu...
- PERT. - Hori (errata-kalaka) elhe eihora.
- KAPIT. - Ni, jakitate duna naiz, eta jakitate handikoa.
- PERT. - Ez oraino ichiltzen...
- KAPIT. - Eta ez intraleko gizona, ni... (kamporat abiatu) Jakitate guzietan
aditua (Gibelot Jakintsuna, jakintzun handia... (kamporat buruz) Loge zahar-
reko ichtorioen ala berrikoen berri dakien gizona, (Gibela) Badakizkat ere,
paterre bezala, gramatika eta matematika; (kamporat) Mediku, barbior, mar-
chalgo, (gibelot) laborantzza, erraintza, hargintza, zurgintza ala zapataintza,
(sukaldetik othoratzen) politika eta mekanika.

x x x x x x x

(Kampotik heldu da Mayie.)

- MAJALENEK - Ha, ha, ha ha, ha... Ikusi dun?
- MAYI. - Nor, aitatchi?
- MAYAL. - Ha, ha, ha, ha, ha?...
- MAYI - Zer dun, gaicho gizonaz hola trufatzeko?
- MAYA - Trufatzen zer nahun; bainen nola egon irri/egin gabe
- MAYIE - Hau neska;
- MAYA - Hemen izan behintz, hik ere irri ederrik eginen hien.
- MAYIE - Irriz?
- MAYA. - Nik irri eta irri egin dutala. Erraten daunat, hik bietan eginen
huela? eta gochore oraino.
- MAYI - Ez dinat pitsik komprentitzen.
- MAYA. - Perttolik eta. Hemen egin duten komedia, ikusi beharke huen.
- MAYI - Zer bada?
- MAYA. - Perttoli hitaz agrades dun. Ha, ha, ha, ha, ha...
- MAYIE - Zer erraten dun? Perttoli? Ha, ha, ha, ha, ha.
- MAYA. - Baietz. eta Churrupero eta biak bulta on bat hemen egonak ditun...
eta... Perttoli. Churrupero eta nekretuka aritua zaion.
- MAYI - Nitaz?.. Oi, oi, oi, oi, oi!
- MAYA. - Ni sukaldetik huanat eta hementik sukalderat ibilki ninduan. eta
uste zitena ez huela komprentitzen nortaz ori zeiren? Ha, ha, ha, ha, ha!
- MAYI. - Zer du nere ondetik abiatu gogo?
- MAYAL. - Ba, ta nola.
- MAYI - Nahiko nintinan aditu.
- MAYAL. - Bazkaitean kondetuko. Ez dun berdian aita hemen izanen; ihiziret gana
dun eta eguna pasa din nik uste. Aitatchi berriz, igande guziz bezala ttan-
ttarekin bazkalduko dun.
- MAYI - Basakina, aitek Kakorro daukala neretzat?

- MAYAL. - Perttolik ez zekinan. Churruperok salatu zaion.
- MAYI - Nore Michel hemen balitz, zer irriak egin letzakken.
- MAYAL. - Gurekin bazkaltzerat ekarrazten bahu? ditor.
- MAYI - Egia, hala egin behar dinan. Irriz urjak eginen ditinagu hiruok eguerditan.
- MAYAL. - Nun hachemanen dun?
- MAYI - Noza nausion oraike ikusia dinat; komuniatzen ere zunan. Mezatik lekurat erroboteko alderat jo din.
- MAYAL. - Barurik?
- MAYI - Ba segur pilotan ari dun. Gaki naun ikusterat.
- MAYAL. - Perttolik ikusten bahu, muñuka berdin etorri zaun, karrikeren ordian. . ha, ha, ha, ha, ha. . .
- MAYI - Ichilago eman. . . Hor dun gero!
- MAYAL. - Erriente ere hor baita?. . Batera, azkenean ez daunat erran. . . aitatchi ervient chaharrarekin izkatutrik, errotua sartua dun etchean. Eta hemen aritua dun Perttoliri, okualako katichiman. Hori ninan bada oichtian...Ha, ha, ha, ha
- MAYI - Adituko haute, Mayalon.
- MAYAL. - Hoo, hoo Michelon gonbitatzerat. . Ichtantean denak kondatuko . . (Mayalon sukalderat abiatzen da eta Mayi ateratzen da)
- MAYI - (Atetik gibelerat etorririk. . .) Zer tenore dun?
- MAYAL. - Hamokak eta erdiak joak.
- MAYI - Hobe dinat naski etche gibelezik, gizon horiek ez ikusteko. Michelokin ere dirutuki sukalderat etorriko naun.
- MAYAL. - Hobe duzue, ba. Nahi niken, Pertolli - ta, berriz etor balite.
- MAYI - Ez ginikon pesta teharra behar. (bi ahizpak suntsitzen dire)

X X X X X X X X X X

- ERRIENTAK - (Perttoliri ate aintzinean agertzean) Ta, Churrupero ez da sartzen?...
- PERT. - Ez da urrun izanen. Ur-churiaren egterat gana da.... Ez da herritzeko bearturik ere; goiz huntan bada zerbait edanik.
- ERRIENT. - Botz horiek errotzen naute. Homen sartzea aski dut....
- CHURRU. - (Atetik sartzean) Judu herratua bezala zare, zu beraz, Jauna.
- ERRIENT. - Zer judu herratu?
- CHURRU. - Ez duzu esagutzen judu herratuaren kantua:(kantuz)
Sar ere bainitake zuekin ostaturat
Edan ere banezake zuen arno onetik.
Jarriko ez naiz, bainan egonen naiz chutik
Tormentek hartzen naute, oi jarriz geroztik.
- ERRIENT. - Jarrik edo chutik, nahi duzuen bezala, bainan zertarik edanen duzue?
- PERT. - Nahi duzunetik.
- CHUR. - (iduri ez nahi) Berriz edaten ari behar dugu?
- ERRIENT. - Ta zertarat etorriak gare bada hunat?
- CHUR. - Zerbait behar da pentsatu holako hotzekin, kampotik hotz, gure barneak bederen bero ditzagun.
- ERRIENT. - Gorritik?
- CHUR. - zer bada...
- PERT. (Churruperoekin batean kasik edo berehala gero) Alabainan?

- ERRIENT. - Niri ematen duzue , dudarik gabe , botza?
(Moyalenek zerbitzaturik pinta arnau, hiruek edaten)
- CHUR. - (klikakoan basoa husturik) Ni, ez naiz hemengoa Jauna.
- ERRIENT. - (Berriz basoa betherik) Bordin erran nahi du...
- CHUR. - Es baitut ordea boza hemen emateko eskurik: Espainean ekarria naiz.
- ERRIENT. - Es da munta. Ori, bertze pinta bat pagatzen dut. .
- CHUR. - Es munta, ez munta... Ez du muntarik , pagatzen ahal duzu beraz..(Berriz basoa husten du.
- ERRIENT. - E ta zu Perttoli? Ez duzu pitsik erroten.
- CHUR. - (Chutiturik) Ah, Jauna... Perttolik ere hemen jartzea aski du. (kantuz bururatzen du)
Tormentek hartzen dute, oi, jarriz geroztik (Gero aintzina mintzo)
Hilesker, Jaun Errienta. Perttolik baitauzu sekretu bat erratoko.. banoa
Eginen duzue Baskarri Jaunak.
(Churrupero ateratzen da; errientek pagatzen du)
- ERRIENT. - Zer duzu Perttoli?
- PERT. - (Moyaleni) Ichtant bat utzi behar gaituzu, Moyalen.
- ERRIENT. - (Astira) Perttoli, ez zaitela hola deblauki mintza. Ez dira gausok zir-tzar erran behar, bainan behar-badaka. . Ez erran beraz: kontseilu baten beharretan naiz; bainan iduritzen zdu, kontseilu baten beharretan naizela.
- PERT. - Iduritzen?
- ERRIENT. - Ba, iduritzen. Hala... Hala.
- PERT. - ORI, hau pollita dugu. . Iduritzen zait ba, hala denaz geroz.
- ERRIENT. - Ez uste izan , hal delakotz, zaitzula iduritzen; iduritzen ahal ez izanik ere.
- PERT. - Nola hori? Ez da ogia, kontseilu beharretan naizela? Eta Zuk ontzuten nauzula?
- ERRIENT. - Ez presoski. Iduritzen zait hor zarola; eta iduritzen zait mintzo naizela; bainan ez segur.
- PERT. - Zu ez bazare segur, ni hala naiz.
- ERRIENT. - Uste duzula errazu.
- PERT. - Trufakora zere naski? Huna ni eta horra zu. Ez da hor "uste" eta "nusk-gerik". Donoden, iduritzen ala ez iduritzen, utz dezagun, otoi, miki-maka horiek... Nere arrangura erran behar dautzut: Ezkondu gogo dut.
- ERRIENT. - B atere ez dakit.
- PERT. - Erran dautzutenez geroz...
- ERRIENT. - Baditake.
- PERT. - Andretzat hartu gogo dutana, neskatxa gazte bat da, charmanta eta propioa.
- ERRIENT. - Ez da ez ditakona.
- PERT. - Ongi eginen dut ezkontzea?
- ERRIENT. - Behar bada ba, behar bada ez...
- PERT. - Jesus... Hauche da ichtoria... (Errientari buruz) Galdetzen dautzut, Jauna delako neskatxarekin ezkonduz, ongi eginen dutenez.
- ERRIENT. - Nola den.
- PERT. - Gaizki eginen dut?
- ERRIENT. - Behar bada.
- PERT. - Othoi, behar den bezela mintza zaite.
- ERRIENT. - Hala egin gogo dut.

PERT. - Arras gostukoa dut noska hura...

ERRIENT. - Izen ditake.

PERT. - B akarrik neskaron aitek bertze gizon bat dauka beretzat.

ERRIENT. - Hori ere gerta ditakona .

PERT. - Ete orduan ni onhart ote nindozaque?

ERRIENT. - Beharbada, ba, beharbada ez!

PERT. - Zer diozu hortaz?

ERRIENT. - Pitsik ez!

PERT. - Bainan, zer egin zinezake nere plazan?

ERRIENT. - Ez dekit.

PERT. - Zer egin behar dut zure iduriko?

ERRIENT. - Nahi duzuna.

PERT. - Errabiarazten nauzu ori.

ERRIENT. - Ez naiz kechu, jazko haizeaz baino gehiago.

PERT. - (kochaturik) D obruck ibiliko haute, ez baduk gizonki mintzatu gogo!

ERRIENT. - Geroak erranen hori.

PERT. - Ez haiz, Kattalin-Gorri, bertzeak bezala mintzatzon ahal.

(Behar-ondoko bat ematen dio)

-To!!!

ERRIENT. - (Chutiturik) Ah, ah! . . .

(Perttoli ere chutitzen da)

PERT. - (lurrari beha bere buruari ari balitz bezala) Aski eman nahia egoki ninduan.

ERRIENT. - Zer... Niri holako afruntua... Ni bezalako errient errespetagarria... hola erabilitzeko kopeta baituk.. Dohakabea...

PERT. - (Astira aintzinean Errientek bezala) Ez zaitela hola deplauki mintza... Ez dire gauzak zir-tzar erran behar, bainan behar-badaka. Ez erran beraz: mazelako bat ukan dut; baien hola iduritzen zauzula.

ERRIENT. - (korporat berriz abian) Jandarmeterat noa?

PERT. - Ez naiz kechu jazko haizeaz baino gehiago.

ERRIENT. - Errien marka matrailean dut oraino.

PERT. - Bazukek.

ERRIENT. - Ple-ta okarwiko diat kontra.

PERT. - Egizak nahi dukana.

ERRIENT. - Garrazki kondenatua izanen haiz.

PERT. - Geroak erranen dik hori. (Bere buruari) Hau komedia. .

x x x x x x

(Mayalen sartzen da)

MAYAL. - Zer zinuten ola kechatzeko?

PERT. - Ez ditake pitsik odioraz edo erranaraz gizon bitchi horieri...Zuen aitatchi handitua bezon haurtua. Errienta berriz lanjerosa... eta ni aintzinean bezain asto...

(Ateratzen da)

x x x x x x

(Michel eta Mayie sukaldetik ateratzen iro)

MAYAL. - Egun hemen den komedia...

MAYIE - Orain Perttolik behar liken agertu, bazkariten ari giren artean.

MAYAL. - Ete Kakerre?

MAYIE. - Aita hartaz arras hartua dun; Baien bazakinatzer egin, burutik hura aterarazteko eta...Kakerre bere hotzararazteko: Hunat agertzen delarik... kecha errecha baita... ere biaraziko dinat eta burutik ganaraziko.

I I

(Sukaldoa, ostalera bera. Su handi bat. Atean norbait joka. Andresok idokiz-
zen du. Agertzen da Kakerre, beltch-beltcha beztia eta ttattaretan)

ANDRES - Kakerre da te. . Gaiso Kakerre...

KAK. - Aratsalde on, Andres.

ANDR. - Baina egun, Eguberri biaramuna, ta zu soinek horiekin? Zer zare, segur
enterramendu batetik heldu ..

KAKE. - Ez Jauna. Zure ganat bisitaz etortzeko ateratua naiz doi-doi etxetik.

ANDR. - (Tari aire batean) Ez ahal ditutzu bada, niri "aratsalde on" errateko,
soinean eman arropa hoberenak?

KAK. - Gauzen ongi egiten, badakigu jauna. (Sakelatik esku larra churiak aherat-
zen ditu, lanik azki ematen baitiote orrieta sartzea)

ANDR. -(Ostatu baretetik arnoa okaririk baseak betetzen ditu.) Jar zaite hor,
tresna zu... Eta zure osagarriari.

KAK. - Minuta bat, plazer baduzu. - (Paper handi bat sakelatik ateraturik eta
za baldurik, irakurtzen hasten da, bi eskuz atchikiz)
"Churitegi-ko Nausiari". Nausia:

ANDRES - Hunen jostuak...

KAKE. - (Aitsina) . ."Beti ongi-eterri dugun etxe maitagarri huntan, oinik
pausatzen ditut egun, zuri nahiz eskatu....

ANDRES - Zer?

KAKE. -(nekoz irakurtuz) ..."Zuri nahiz egingalde bat". .

ANDRES - Ez balinba?...

KAKE. - "Galde bat, zure ohoretan eta... nere onetan. (Hatsa hartzen du. Gero
aintsina irakurtuz) Aspaldiko urtetan, adichkide. adichkide. ."

ANDRES - Hara, erran gogoan duzuna.

KAKE. - Barkatu, begirat lambro bat etorri zait, eta lerroa galdu dut.

ANDRES. - Burua oro lerroarekin naski? Zure beitaraz zaito.

KAKE. - . ."a - a - adichkide hoberenak izaki eta... nik bihotza beratze. ."

ANDRES. - (Bere buruari) Zerbeit pretentioa badik hunek.

KAKE. - ..." eta sortzez chalketia... bizi guzikotz uros eginen nauden urrats hau
ez da gauza errecha... (papera lurrerat asten du bere ikaran) -Ai Andres!
ez zadazula ezotz erran; bertzela trempuchar nintke eta irriskotzen nuke
hiltzea!

ANDRES - (Bere buruari) Zeren ondotik ote dabila, Mayire dote partearon?

KAK. 6 (Berriz papera eskuan) "Choritegiko", ez, "Choritegiko", bo, "Chori.." Oh!
"Churi...Churi...Churitegiko nausiari... Nausiari. . nausiari." Ooo. .
Bihotz pilpirarekin, izpirituaketa denak nahasten zaizkit; ez dakit gehiago
zer erraten dutan.

ANDRES - Aditzen zaitut, aditzen ederki. Baina maluruski...

KAKE. - Maluruski?

ANDRES- Ostaturia behi hutsa.

KAK. - Bethen ontza?

ANDRES - Gorri politikero horiek direla medio, ez da gehiago nire gure etxerat
heldu.

KAKE. - Ez dira gauz'onik horiek.

ANDRES - Prezioak denak goiti ari, eta tatsak, dretcho k, zergak eta zarak...

KAKE. - Badakit bainan...

ANDRES- Norik berak daki bere chorriaren berri, ez da hala?... E z ditakerik ez ditake. Gauza den bezala orren behar da. Ez da hortan desohorerik. Eta, gu, beti adieklide izanen gare orai arte bezala.

KAKE. - Ez dut ikusten, zortarat ari zaren. (Iduri deus ez, aitzina irakurtzen du)... "Nausia, beti ongi etorria dugun etche maitagarri huntan ..."

ANDRES- Zonbat behar duzu?

KAKE. - (Aitzina) ... "Oinak pausatzen ditut egun..."

ANDRES- Zonbat?

KAKE. - ... "Zuri nahiz eskatu..."

ANDRES- Zonbat, errazu bada zonbat?

KAKE. - "Auzetzat: zure alaba Mayie. . ."

ANDRES- (Betbetan chutiturik) Nere alaba?

KAKE. - (hasperen batean) Zure alaba, nere Mayi. . .

ANDRES- Nere alaba zuretzat nahi duzu?

KAKE. - (hasperen batean) Zer loriz nukun. . .

ANDRES- (Kakorreri bizkarrean eta tripan joka) Gaizo Kakerre... Zato besarka zaitzadan ... Badakizu jada zuretzat aukala. (Besarkatzen du)

KAKE. - Nausi maitea...

ANDRES- Aita erradezu.

KAKE. - G auzak ongi egiteko, egun nahi nuen, behar bezala galdea oginik, zure bera aditu. Uste duzu, Mayik ere, baietz err non duela?

ANDRES- Ez dudarik izan. Nik galdetua oginen du... Josten ari da ahizpa gazte-arekin. Igorriko dauzute. (Andres aheratzen da)

x x x x x x x x

KAKE. - (Bakarrik, jendeari buruz) Irri egiten duzue? Ez dut nik irriarik. Izertitan eta daldaren nago... Hau zintzurteko traba... Koropilo bat banu nezala eta bihotza pilpitan... (Eskua bihotzaren gainean) Jo eta jo ari zait... Ez banaz oraino aldi-txartzen, erranen dautelarik: baietz... baietz oronoh daut?...

Hala erranen du. Huna zertako : onitz muthiko gaztek har lezaket... Bainen Mayi-ren aitek ez ditu nahiko; errepublikano gorasta horietarik baitire oraino muthiko gazteak... Gorrastak .. hala err ten diote bederen; ogia erran, horietan ere bada denotarik elizatiarrak ere..

Cho... ah... Horra Mayi holdu... Ago ichilik, bihotza; cho... cho!;..

x x x x x x x x

(Mayie sartzen da)

MAYI - Zu . Zu zare Kakerre.

KAKE - Bz

MAYI - Ori ez nuen hala uste

KAKE - Aitek ez dautzu erran?

MAYI - "Hoa sukaldetat, erran daut aitek, norbeit badu hiré galdez"

KAKE- Deusik ez aipatu?

MAYI - Bainen hauche da ... zein edorren zaren. Ezteiet rat abian edo zoz?

KAKE - Oraino ez... (Bere buruari) Ez naiz sokulan menturatuko. (Mayiri) Segur zare, aitek ez dautzula bertzerik deusik erran?

MAYI - Zertaz?

KAKE - (ahal bezala) Huna, erran nion... zuri... ba... nitaz.

MAYI - Ez daut zutaz deusik erran, Kakerre.

KAKE - (bere buruari) Deliberatu beharko diat! Baitezpada beharko deliberatu.

MAYI - Zer?

KAKE - Pitsik, pitsik.

MAYI - A barkatu, beraz. Uste nuen. .

KAKE - Zera.

MAYI - Nola?

KAKE - Nere buruarekij ari nintzen. Egiten nuen: "Deliberatu beharko diat baitezpada"... Mayi maitea, adi nezazu. Othoi, adi nezazu!

MAYI - Aditzen zaitut ba!

KAKE - Adi nezazu beraz; bainan adi nezazu niri behatu gabe; zeren behatzen bazira ezagutzen dut, errateko dituen guziak ez daukitzudala erraten ahalko...Eta nahaston banaiz, barka otoi, zeren arrunt nahasia banaiz...

(Eskorrekoko sakelatik paper bat ateraturik)

"Mihi maitea" ez "Mayi maitea"... Ikusten duzu.. (tarr paten aitzina irakurtzen du) "Mayi maitea, aspaldiko urtotan zuen gamilia ezagutzen dut; eta gure aitatchi zenak -Jainkoak berekin duela-. B adakizu berateko keta, hiltzean, ondoriotzat utzi baitzaukun,... beraz gure aitatchi zenak ostima haunditan zuen erduko homengo nausia zuen aitaren aitatchi zena..."

MAYI - Eta gero?

KAKE. -Zaude minuta bat, Mayi maitea, huna zertarat ari naizen: Erraten nuen beraz...(aitzina irakurtzen du) "Kakerretarrak eta churitegitarrak beti danik elgarrekin ongi dohatzi hauzo gisa. Fuentsak ere bat bertzearen aldean ditugu zuek eta nik, hain aldean, nun nere lur mutur bat, zuen baratzean barna heltzen baita.

MAYI - Nun?

KAKE - Utz nezazu erraterat.

MAYI - "Nere lur muthur bat" ez duzu erran?

KAKE - (batere darduzatu gabe) Ba, "Nere lur muthur bat" erran dut.

MAYI - Zer erran nahi duzu?

KAKE - Ta, nere lur mutura, erran bezala.

MAYI - Geizki ari zara.

KAKE - Ez.

MAYI - Ba, zeren lur mutur hori. .

KAKE - Lur mutur hori ?

MAYI - Gurea da.

KAKE - Etche gibeloko errekeren eta Fiko ondoaren arte hartaz ari gira?

MAYI - Uraren aldeko ipular kantaina, ba.

KAKE - Nerea da.

MAYI - Ez, gurea!

KAKE - Ez nerea.

MAYI - Zurea? Noizetik hunat?

KAKE - Beti danik Kakerretarrarena izan da!

MAYI - Beti danik Churitegitarrarena izan da.

KAKE - Ageriak hor dire, lekuko.

MAYI - Herri guziak erranen dautzu...

KAKE - Nerea dela erranen dute. Ezin ukatua.

MAYI - Zaude ichten bat.

KAKE - Zoude ichtant bat, zu ere , zu ere.

MAYI - Amatchi zenak.

KAKE - Justu, nere izobar Mayi -ttipiren kusinaren amatchik, zure aitatchoren koinatari emana zion lur horren gozamena, delako koinatari haurrek buren astoa hor elha zezaten; eta zure aitatchoren koinatari haurrek berrogei urtez gozatu ondoren berenarentzat zaukaten. Bainan zuen amatchoren koinatari seme zaharrena. . .

MAYI - Ez da hori batere hola... Gure aitatchoren koinatari haurren funtsen berne zen ipular mutur hori. Eta harritzen nauzu; Kakerre...

KAKE - Zuk ba harritzen nauzula, Mayie maitea.

MAYI - Ez dut baitespada lur mutur horren arran gura.

KAKE - (Eztiturik) Ez nik ere.

MAYI - (ezti-oztia) Hasteko ez du pipa bat tabako balio. Ez da hor ihi bera, tipul eta naharrik baizik heldu.

KAKE - Ez zaitela, Mayie maitea, hola kecha... Badakizu, astoa ere nere ttanta Mayi-ttipiren kusinaren amatchik eresia ziotela, zuen aitatchoren koinatari haur ori... Eta, berdin segurki ongi saristatur izan zen; gaizki ikasien eskorre, pokorra!

MAYI - (iduri samur, idor idorra) Lur mutur hori gurea da!

KAKE - Baitespada nahi duzunaz geroz, hori aski bada zuri plazer egiteko, gogotik present ginen dauzute, Mayie maitea.

MAYI - Ze ba! Bertzeonetik aise ari zare, Kakerre: Gurea, guri present egiterat prest. (Kakerrek zerbaite orren nahi du, Mayie ez du mintzatzerat uzten)

Kakerre, hauzo ona zinen guretzat, eta gu ere zerbitzu egiterat beti prest ginen zurekin. Eta hola erremestiatzen gaitutzu, kasaila bilatuz!!!

KAKE - Kasaila bilatzen nik?

MAYI - Eta... ipular hori, egiazki gurea dela zuri erakusteko, Joseph okernari pizaraziko diot.

KAKE - Zer erraten duzu? Zer erraten duzu?...

MAYI - Ipularreko bazka pizaraziko, ba, bihar berean, oraino.

KAKE - Ori, holerorik egizu.

MAYI - (Oihuka) Zertako ez? Ikusiko duzu.

KAKE - (Oihuka) Ai ez naiz trenpua...

MAYI - Ez duzu iduri!

KAKE - Trenpu tehartuko naizela beldur naiz. Bertzela, adi zinezazko zureak eta aste beltcharanak. (Bekoze beko biak betan)

MAYI - Apalago adituko zaitut bai ez naiz gogorra.

KAKE - Ez zaitela ar hola oihuka!

x x x x x x x x

(Andres sartzen da. Ate artetik ageri da Mayalen irriz ari. Hala egonen da gero ere.)

KAKE - A, nausia nausia, otoi bere baitaraz zazu, zure alaba, gauzak onhart detzan diren bezala.

MAYI - Errazu Kakerre, norena den gure baratzeko ipularra.

ANDRE - Gure Baratzeko ipularra?

KAKE - Uraren eta fiko-ondoren arteko lur chorrenda, ba.

ANDR - Norena ditaken, pentsatzeko da.

MAYI - Ikusten duzu, Kakerre.

- KAKE - Errotien nauzun , Mayi maitea...
- ANDRE- Ez da hor, uli baten hiltzekorik.
- MAYI - Ez, ez, segurki.
- KAKE - Segurki ezetz.
- ANDR - Gure osabak...
- MAYI - Gure izobak.
- KAKE - Gure amatehik...
- ANDR - Kadastra, kadastra. Aski da kadastran behatzén.
- KAKE - Frogak eskutzen, erakutsiko dauzut, norena den ipularra.
- ANDR - (Kechatzen hasia) Tirit ogingen duzu , zuk!
- KAKE - Baditut ageriak. Eta hasteko, tematzen b zirezte, bihar berean salgei emaiten dut.
- (Mayi, Mayalonen genat, handik biak irriz)
- ANDR - Gure ipularra salgei?
- KAKE - Salgei, ba.
- ANDR - (gozo-gozoa) Oba,
- KAKE - Bihar ez duzu "Oba" erranen.
- ANDRE- Gaizo kaiku.
- KAKE - Kaiku,ba. Oraino bertzerik erran nezake balio balu. Kontu, mazu: jujeak han dire jende prestuaren errespetarazteko.
- ANDR - Hau, hau gurea. Lehen aitzakiaren ondoan zinabilan, gurekin hauzitan sartzeko. Ezagutzen zaitut. Hauzitan pasa zinezake bizia. Zinezko aitaren semea. Zinezko aitaren semea. Ergel harek ere zer egina du bere denboran. Hauzitan tturindurik hil zen.
- KAKE - Guardia zuri, gure etchearen fama hunkitzetik; gure familiak ez du zuenari zorrik!
- ANDR - Alde egizu hementik, ez baduzu nahi ipurdian ostiko batekin ateraraztea!
- KAKE - Aski hortan, aski!
- ANDR - Zoazi, gorla gorri, jujen erosterat. (Kakerre ateratzen da.)
- Aldres sukaldean, harat eta hunat, errotua. Mayi, ichil-ichila kaderoan jarririk. Mayalen gorde da.
- ANDRE- (Mayiri) Zer ari heiz hor?
- MAYI - (serios-seriosa) Gogoetan ori.
- ANDR - Lehenago egin beharrek zitunan, gogoetak. Ez din balio, ursoak gan-eta sareak hedatzen.
- MAYI - Uste dut, aita ni naizen ursoa. Eta ihiztaria gaterat utzirik ez dut batere urrikirik.
- ANDR - Ago ichilik. Muthiko planttakoia du Kakerre, hik behar bezalako gizona.
- MAYI - Amen!
- ANDR - Berriz bildu behar dinat.
- MAYI - Zer nahi diozu. Donado egoteko hobea da, mindu hori.
- ANDR - Gibelerat okarrazazi behar dinat. Ez dakin zer galtzen dudan.
(Andres ateratzen da.)
- x x x x x x x x x
- MAYI - Kakerre galduz? Irabasten, ba dut nik!
- MAJA - (Ate artetik agertuz) Lehen partida beti irabazi dun, Mayi. (Kantuz) Bat eta baterez. (Irriz) ha, ha, ha, ha.
- MAYI - Bigarrena ere ez ziotenat utziko ohal badut. D aterla Kakerre, ikusiko dun, onetik nola ateraraziko dutan (irriz) ha, ha, ha.

- PERT - ostetutik) Eup.
- MAYA - (Mayiri) Perttoliren botza dun hori. Hori! Mayi ateratzen da. Majalen aditzen egoki da. Perttoli eta Mayi mintzo ostetuan.
- PERT - To, Mayi.
- MAYI - Perttoli. Nun zebiltza tenore huntan?
- PERT - Jau hotza. Kanpuan baino gochoago dela hemen.
- MAYI - Zato sukaldorat.
- PERT - (atetik suk ldeko alderat beatus) Biak bakarrik zarete? Sartzen da eta jartzen.
- MAYI - Ez gero, ez, gu, nioren baldur.
- MAJA - (maltzurki) Are gutiago zurekin.
- PERT - E zahal dut Mayi ere izitzen, sarrarazi nuonaz geroz. (Mayi eta Majalen irriz karkailaka)
- x x x x x x x x x
- Andres sartzen da kampoko atetik; Mayi eta Majalen elgarren ondoan chutik.
- ANDR - Kakerre heldu da (Perttoliikusirik) Non habila hemen, tenore huntan hi?
- PERT - (chutiturik haritua) Ni? ni? ... ta...
- ANDR - Nere alaben ausetzen, ez haiz ahalgetzen, hire adinean hola erabiltzeko?
- PERT - Bainan, ez deus...
- ANDR - Hoo hementik, Marie Kottilun, chuhur baduk!
- PERT - (Gibleka aterat buruz) Zer! zer! zer? (badoa)
- ANDR - Hoo, hoo, hoo, eta ez hozadala berriz hemen hatcheman... (Alabori) Eta, zuek zer dituzue manera horiek? Ez zarete ahalgetzen adin hortako gizonarekin, ergelkerian. Egia dun errona: Ez dela oiloa, ardia eta emaztekie baino gauza trichteagorik.
- MAJA - Ez dugu, aita, deus gaizkirik egin.
- MAYA - Perttoli hormatua zagon ostetuan...
- ANDR - (Majaleni) Hi, hoo hementik ichilsko gero (Mayiri) Bainan, hi, hoin haurra haizela Mayi. (Majalen ateratzen da)
- MAYI - Sukaldean sartz rat utzi dugula eta...
- ANDR - (kasurik egin gabe, Mayik zer err ten dion) Hora nun heldu den Kakerre. Oraikoa oman polliki.
- MAYI - Ez dut nik, aita, Kakerrearen beharrik.
- ANDR - Aitak erraten duena eginen dun, hire onetan... (atean joka norbait) No, huna non den (atearen idekitzerat dealarik) Holako gizonarekin hizkatu naizela. Hire faltaz.
- MAYI - Nere faltaz?
- ANDR - (Gibelat itzulirik) Hik naun horrekin samurrarazi.
- MAYI - Nik ez zaitut samurrarazi.
- ANDR - (kochu-kochua) Ez bahitz oihuka ari izan, ez nindunan etorriko.
- MAYI - Kakerre eta biak oihuka ari ginen, kochu ginel kotz.
- ANDR - Preseski, hi kochu ikusiz naun ni ere kochatu. (Kakerre, atea joka berriz ere). Cho! (Atea idekitzen dio Kakerreari)
- MAYI - Biak, utz goitzetzu. (Kakerre kampoko atetik sartzen da)
- ANDR - Arrozoina dun, ba. Antola biak hor. (Ater tzen a) Mayi eta Kakerre ichtant bat, ichilik, buruz buruz; iduri herobe, geroz

- MAYI - Oichtian, pitte bat lechatu gare, Kakerre.
- KAKE - Barkatu, jartzen naiz. Ez dut nere burua soberatik trenpuan hachematen.
(bere buruarekin) Hauk zanpakook bihotza.
- MAYI - Barkatu, Kakerre.
- KAKE - Ikara ere badut; beha. .
- MAYI - Pasa take zaitzu. Edazu trago bat.(Edaterat eskaintzen dio)
- KAKE - Ez, milesker. (Ichtant bat biak ichilirik)
- MAYI - Gure ipularrak ez du aipatzea balio ere.
- KAKE - Gero orhoitu naiz. Zuena da ba lurra.
- MAYI - Segurki.
- KAKE - Huna nola den chuchon: zuen osabaren izebaren semea. .
- MAYI - Bego bego hortan. Gonzen bertze solas.
- KAKE - Egia; gonzen bertze solas.
- MAYI - Baia ?
- KAKE - (Ez jakin zer erran) Ba, ba holache.
- MAYI - Denbora hotzak ari ditu.
- KAKE - Ba frango hotzak.(ichtant bat biak ichilik)
- MAYI - Hotz idorrek.
- KAKE - Betere ezti baladi denbora, uria egitoko.
- MAYI - (kalapiten hasi nahiz) Zertako uria?
- KAKE - Egia, ez dugu nri beharrik. (Ichtant bat biak ichilik)
- MAYI - Egiazki sasoineko denbora.
- KAKE - Ba, neguan behar bezalako aroa.
- MAYI - Neguan ere aro gochook jar ginezazke.
- KAKE - Ba, gogtik. (ichtant bat, biak ichilik)
- MAYI - Kakerre. .
- KAKE - Mayi maitea.
- MAYI - Ez zere egun hautan ihizin ibilki?
- KAKE - Ba, ba, gaten naiz, bainan. .
- MAYI - Bainan hutsik etortzen gibelat?
- KAKE - Bo, herma hartzea eski dut, nigarba etortzen zait... .
- MAYI - Zer dautzute choriek pena ematen, hitzen ikustearekin?
- KAKE - Ez, ez. .
- MAYI - Espakatzon zaizkitzula ikustook beraz?
- KAKE - Ba zera, ez dakizu?
- MAYI - Nola nahi duzu, nik jakitea, ez badutazu erraten?
- KAKE - Eta. . nere zakur ihiztorra. .
- MAYI - Betere, ez dut aspaldichkohn zure Bl ak ikusten, zür ogin duzu, galdu Ala galdu?
- KAKE - Ez sakaldeen daukit, maingu.
- MAYI - Maingu, gaichoa.
- KAKE - Zakur ona da. Ongi pagatu ere nuen, alabainan hogoi mila libera...

MAYI - (tzarberiaz) Hoinbertze ba?

KAKE - Zer. Blak bezalako animaloa ezin estimatuzkoa da.

MAYI - Gure aitak, ez du Taio hoinbertze pagatua...

KAKE - A Taio.

MAYI - Zer Taio...

KAKE - Luzecgi du buztana eta burua ttikiogia.

MAYI - Burua ttikiogia? Ta, gureak baino ttikiogoa du zuenak, iduri baitu gar-ratoina. Eta... nork daki zer diren zure Blaken aita-amak?

KAKE - Arrazakoa D. Blak.

MAYI - Nolaz ditake arrazakoa, aita ate zakurra izaki-eta...

KAKE - Zer derasazi.

MAYI - Ez du arrastorik (bokoiz-beko biak)

KAKE - (oihuko) Arrastorik ez Blakek? Blakek ez arrastorik ez duela?

MAYI - (iduri kechu) Bo, ez eta ondorik ere!
Andres sartzen da, eta Majalen agertzen ate artetik.

ANDR - Akort zirezte?

KAKE - Errazu, nausia?

ANDR - Zer duzu Kakerre?

MAYI - (artetik) Gure Taiok, Kakerrearen zakurrak baino muur ttikiogoa du?

KAKE - Nahi ala ez?

MAYI - T aiok hala du? . .

ANDR - Zer munta du, hala izan ta/ ere?

KAKE - (Kechu hala du!

ANDR - Herriko zakur ihiztorrik hobetena da Taio.

KAKE - Blak nausi du.

ANDR - Blak ez da zakur itsusia, baitezpada.

KAKE - Ez naski.

ANDR - Zakur umild ere da.

KAKE - Uste nuke.

ANDR - Eta prestua...

KAKE - Nahi bezala biltzen da eskurat. Bo, izigarria da bil errecha... Eta

ANDR - Bainon ihiziko, ez du zakur /ume sortu berriak baino geiago balio.

KAKE - Ihizin, Blakek ez duela jokorik?

MAYI - (banterretik) Oilo eta ahatekin jostetan ba.

KAKE - Zakur arrazakoa, da Blak. gaztea; zernahitarat beti prest da... ez da zuen Taio bezala ordi utsu eta herbaildua...

MAYI - Ez ahal duzu utziko, aita, holakorik erraterat gure Taioz, denak jelos izaki eta... Kakerre bera ere.

ANDR - Arrazoina du Mayik. Eta bamop balu, zerbeit erran nautzuen ichilduko baitzintake.

KAKE - (kechu) Nik ere nahi banu, banuke zutas zer erran.

MAYI - (iduri kechu) Errazu balinbaduzu zerbeit errateko.

KAKE - (hasporen batean) Ez naiz pataskan artzeko trenpuan; alditxartzea boldur
naiz.

MAYI - Bihotza ori du, hau, ihiztoria!

ANDR - Hik erran, hau ihiztari? Ni, pilotari bezala.

- KAKE - (Mayiri) Ez dute don k, zure aita bezala, ihiziko harma; ez beharrik ere!
- ANDR - E rbiak, urtzintz egitean, haitez bat jo dezala, zu han zare prest, sakua sartzeko.
- KAKE - Zuk nahiago duzu, harmarekin baino diruarekin merkatuan ihiztatzea.
- ANDR - (Kechu) Ichil hodi, chuhur baduk, edo lepoa bihurtzen dauiat.
- MAYI - Eta zure zakur tcharra..
- KAKE - Aski hola (hots hartuz)
- MAYI - Zure zakur zikina.
- KAKE - Aski, aski, bada.(Andarka abiatzen da)
- ANDR - Zure Blok ez da bere kurkuila, chardin boata eta zer... mokordoen aitzinean baizik arresten egundaino egon.
- KAKE - (hotsa ezin hartuz) Berinak idok. Fite... mihikua. mihikua. erortzen da.
- MAYI - Alditchartu da.
- ANDR - Ura okaroen ura. (Mayi eta batetik ateratzen da; Andres bertzetik. Beronla sartzen da Andres eta Kekerre ordi-oihuka:) KAKERRE, KAKERRE... OI KAKERRE (ura biskianat aurtikitzen dio)
- KAKE -(Bere baitaratuz) A. A. A. (Sartzen da Mayi)
- ANDR - Mintzo dun, mintzo dun ...
- KAKE - Non noiz ?
- ANDR - Ez da dousik.
- KAKE - (kopeta arrasketuz jartzen da)
- MAYI - Ez da makurrik (Donak ichtant bat ichilik.
- KAKE - E ta orai... aitor-azue, Blok zakur ona , herriko zakur hobetena.
- MAYI - Hoberena? hobetena? izatekortan ere...
- KAKE - ez da heretik ez hunetik.
- MAYI - Eten desagun zure zakurra. . zera dela. .
- KAKE - Ez dut hautsi mautsirik nahi. Gauza den bezala aitor-azue edo benoa.
- MAYI - Ori, zozzi, joko aparte, hortche duzu bidea. (Kekerre, brau chutituz atera da).

X X X X X X X X

- ANDR - (Mayiri) Hau komedia. Ez zereztela akomatale.
(Andres ateratzen da. Mayi, irria espainetan gelditzen da)
- MAYI - (Atea zabalduz, sartzen kantuz) Biga ta baterez. ..

III

Ostatu barmean, Mayi aficha handi baten prestatzen, Mayi churiketean)

MAJA - Aitaron galtzerdiak eta falta ditun, Mayi? ..

MAYI - Beha zen, ez direnez haren ganberan geldituak?... (Hajalen othoratzen da)

x x x x x x x x

MAYI - (Kantuz) Arrosa oder buketako;
Amodioa gazten dako
Behar dudana hemen banu bi begien aitzineko,
Doatsuagorik ez liteke munduan nêhr'ni baino.

x x x x x x x x

MAJA - (sartzean) A! gogoa den tokian indar.

MAYI - Zertaz?... Hik churiketak bildu ordukâ, paper hau prest dinet.

MAJA - Hean?(Papera eskuetan) No, jolako zerbeiten beharra izanen dinogu, jendoa okarrazteko. Ez dun gehiago nior ibilki gure etchean...

MAYI -(Papera berriz hartuz) Zer nahi dun gizon horriekin? Beren politika tsar-rarekin.

MAJA - Cho, cho, Zer? Ez dela nior gure etchean ibilki?...Be. orai ere nor heldu den?

x x x x x x x x

(Perttoli sartzen da)

PERT - Jainkoak degizuela aratsalde on.

MAYI eta MAJALEN - Bai zuri ere.

PERT - Zer ari zirezte?

MAJA - Ori, Mayi egoki, eta ni huni beha.

PERT - Aita?

MAYI - Aitaron ala gure ikusterat heldu zare?

PERT - Ahalaz zuen, aita, nahiago nuke ez ikusirik.

MAYI - Pausan da.

MAJA - Zerbeit berri on okarki daukuzu, Perttoli?

PERT - Mayirentzat dut preseski berri ona...

MAJA - Aha, Mayirentzat ditutzu berri onak? Norbeiten goraintziak?(Irriz)Ha ha ha.

MAYI - (berdin irriz) Ha, ha, ha, ha... (bi chizpak beren lanari)

PERT - Cho, emazue ichilago...(afichari beha) Ta, zer duzue paper hau?

MAYI - Atean kolatzeko aficha.

PERT - A, ferietako?

MAYI - Preseski.

MAJA - Aratsean musika ere izanen omen da, gure bila etorriko zare?

PERT - Ba, gogotik.

MAJA - Gu bien ordian, zer Jauna, zu. (Hajalen eta Mayi karkailaka irriz)

PERT - Cho, ba Aita atzeraraziko duzue.

MAYI - (sukaldako alderat bharria omeaz, zerbeit aditzen belu bezala) Cho...

MAJA - (berdin maltzurkerian) Aita dun ba naski. Leihoc zabaldu din.

PERT - (izitua) Oi, oi, edio etchea, banoa. ..

- MAYI - (Beti maltzurkerian) Ez zazu holakorik egin, sukaldoko leihotik ikusiko zaitu, eta chahu zere... gorde zaito.
- PERT - Nun orlean?
- MAJA - (Saskitik churiketok aurtikirik) Hemen, hemen!
- MAYI - Ba ederki izanen zere hor; sar zaito fite. (Perttoli sartzen da saskian, churiketok gainerat botatzen diozkote, ur zorta bat ere, alegia dou ez. Bi ghizpak elgarri keinuka, irria ezin atchikiz. Majalen sukaldoko alderat ateratzen da)
- MAYI (kantuz) Arrosa edor buketako - Amodioa gazten dako =
Behar dutana banu bi begien aitzineko
D ehatsuagorik ez litake munduan ni baino/.
- MAJA - (sukaldetik gibelatekoan, trufa baino musika gehiago maltzurkerian)
Gatua zunan, harremanzka hari.
- MAYI - (Saskirat ganik) Perttoli, Perttoli, ateratzen ahál zere, berez... gatua on zeh.
- PERT - (Churiketok bi aldetarot igorririk, saskitik ateratzen)
Beharrik gizona gizon baita saskitik ere, aldi huntan behartzen zait, ori.
Ez banintz gizona izan, churiketok azpian itoko nintzen. (Begitaroten mokanesoz arraskatzen du, galtsak eta palto-besoak inarrosten-Mayi eta Majalen hari bera)
- MAYI - (Majaleni maltzurki) Goize Perttoli... Hau, gizona? Gizon gaitza, Jainkoak hala egin balu.
- PERT - B ezautzue. Ez bainaiz ito. Ez bainaiz ito.
- MAJA - G uro aitzak hatchemanik baino, hobe duzu oraino hola.
- PERT - (Kantuz) Oi nola, oi nola, Ahál bezala kontsola
(aitzina mintzo) denaden, ez nau oraino huntan hatcheman behar... Banoa sarri arte.
- MAYI - Ba, nahi duzun arte, Perttoli (Perttoli ateratzen da)
- MAJA - (kantuz) Hiru ta boterez.
- MAYI - Ez din, ez din oraino omanen.
- MAJA - Uste dun?
- MAYI - Ez dun ongi ezagutzen... funtsean, ez dun aditu, zer erran duen? Sarri arte.
Bainan hatchemenen dinagu. (Kantuz) Arrosa edor buketako.
- MAJA -(kantuz) Amodioa gazten dako
- MAYI - (berdin) Behar dutana banu bi begien aitzineko.
- MAJA - (aitzina) Dohatsuagorik ez litake munduan zu baino.
(berak gero) Cho Kattalin zaharra.
- x x x x x x x x x x
- KATTALINEK (atetik) Jaun goikoak d utzuola aratsalde on, haur ederrak.
- MAYI - Bai zuri ere, Kattalin.
- KAT - (beti atetik) Huna gaztain hostoak.
- MAYI -Ez dugu beharrik.
- KAT - Ez duzue nahi? Artoaren azpian emateko?
- MAYI - Ez dugu orterik ethean erretzen.
- KAT - Hembat gaichto ...
- MAJA - Errazu, Kattalin...
- KATT - Zer duzu, Haurra?
- MAJA - Badakizu eskuetan irakurtzen?
- KAT - Girichtino noun, eta nere baitarik ez dinat holako podererik.

MAJA - Esku barreari beha eritzen zere bada.

KATT - Beha, ba.

MAJA - Zertako eritzen zere beraz hola? Jostetan?

KATT - Ez haurra.

MAJA - Othoitzean baizik ez zakinat/

MAYI - Othoitz egitea galdetzen dutzu, Kattalin (Majaleni) irakuts-akon eskua.

KATT - Zabal zan eskua?

MAJA 6 Huna biak (eskuak zebaldurik)

KATT - Behin erdi ahapetik eta geroago ta ichilago) Santa Ana, Jainkoaren Amaren ama...

MAJA - Jainkoaren amatchi...

KATT - Cho... Andro dena Maria, Jainkoaren Ama, eta saindu guziak, lagun nezazue (ichtant bat ichilik, gero) Haur ona haiz, ona... Denborra laburrik barne irriskatzen dun ezkontzea. Ba... denbora laburrik barne.

MAJA - ha, ha, ha, ha

MAYI - Ha, ha, ha, ha,

KATT - Ez dun orri egitekorik. .

MAJA - Zer adin ematen dautazu. (bi ahizpak irriz)

KATT - Gaztea haiz... gaztea, oraino... gaztetasuna.. bera sendatzen don gaitza. (Bi ahizpak beti irriz) Gauza serioa dun, gauza serioa. (Majalenen esku beti beha, aitzina) Mutiko gisako batekin ezkonduko haiz, mutiko gisako batekin... Donak maite duten mutiko batekin. . ba... donak maite duten mutiko batekin... uros izanen haiz uros...

MAJA - Hala kontent haiz (Mayini) Orai hiri, Mayi.

MAYI - Santa Ana, Jainkoaren Amaren ama, Andre dena Maria, Jainkoaren Ama eta saindu guziak lagu nezazue. (Ichtant bat ichilik, gero) Haur plantakoa haiz, plantakoa. . Laster irriskatzen dun eskontzea, ba... laster... laster. Bi ahizpak irriz) Zertako egiten duzue bada irri? Ez dun irri egitekorik.

MAJA - Zer egin behar dugu bada , nigar?

KATT - Gazteak zarezte gazteak. . (bi ahizpak beti ir iz) Mutiko behar bezalako batekin, ba... donak maite duten batekin. Oi, zer bizi uros eremanen dunan. Ba zer bizi urosa....

MAYI - Hobe, hobe, segurki.

((Majalenek kentuarretik harturik dirua ematen dio amoina gisa)

KATT - (Atean harat ganean) Gure Jaun goikoak otche huntakoak begira detzala orai eta beti. Halabiz.

MAJA - Zer zozokoriak!

MAYI - Ez dun gaitz hola egitea.

MAJA - Hala nik ere eginen dinat.

x x x x x x x x

(Kapitaina, erretua bezala, sukaldean sartzen, arma eskun, eta liburu handi bat sakelatik ageri)

KAPI - A, erriet teharra. Kattalin gorri. Galtcha gorri ere erran zukok hiri.

MAYI- Zer gertatzen zautzu aitatchi?

KAPI - Azpiz jokoa, Satorrak bezala...

MAYI - B ainan...

KAPI - (Kadera badtean jaririk, lurrari beha) Aho ederra, ba; ezti-oztia...Ez da zeren fido ur entiko arrainari.

- MAYI - (Aitzinerat genik) Zer erran-nahi zinuon?
- KAPI - Bakea. Ta bi sosik gabe, gero. Bakea ta bakea b karrik.(burua alchaturik) Aita etorria dun?
- MAYI - Aratsalde guziko gona da ihizirat.
- KAPI - Ni ere uso cholan nindunan... Aspaldiko nere ametza zunan, uso chola bat izatea. Eta orai hantxo dinat haitz baten kaskoan.
- MAYI - Etchgarraiko Ipolitek egina.
- KAPI - Hura ba. Behar dun ikusterat etorri egun horietarik batez. Bahaki Mayi... Zuhubier goiti, oiloak etzaterat baino gogotikago gaten naun... eta chola barnoan, tapiza, iratzeta; alde guzietarik loiho ttiki batzu, jauregi zaharretako dorre kaskoetan bezala ... (kantuz, alegia deus ez):
 "Ez dun munduan gizonik
 Erregerik ez printserik
 Ni bezain urusa denik..."
 (Aitzina mintzo) -Kasko hartan, donak baino gorago, eta libre... Apeoak bakarrik gaineko aldean.
 (Berriz kantuz)"Osasun ona batetik
 Ontasun asko bertzetik
 Zer behar dut gehiago nik?"
 (aitzina mintzo)Ez dicit deusen eskasik. Etchean ongi artatzen nausue; niok nion ez nauzue menatzen. Ez behar ere haatik... Kachketadunek hori bazakiten, egun ikasi dine, bezen gustuz.
- MAYI - J andarmok?
- KAPI - Jandarmok ba. Debra figura hek ez zazkita haitz azpirat etorri.
- MAYI - Jandarmok etorri zaizkitzu aitatchi?
- KAPI - Ba, proze-berbala egiterat, permisik ez dutalakoan....
- KAPI - Permisik nik . . . Edera luken no. . Ez dinat egundaino hartu eta ez naun hartzekotan ere.
- MAYI - Ori, bekatu ere liteke, zure adinoan.
- x x x x x x x x x
- (Moyalon sartzen da eta ichil ichila egoten, bi eskuak gerrian)
- KAPI - Bazkinat ba, nor den salataria. . . Egia erran, ez zakinat, bainan pent-satzen...
- MAYI - Ta, nor?
- KAPI - Nor izanen da? Er dienta bichtan dun.
- MAYI - A hori zinuon ochtian?
- KAPI - Ez dun ez higuin hura bera agortu... Haren mutila, Perttoli ustel hura.
- MAYI - Noiz? (Majaleni beha golditzen da berea gogoan)
- KAPI - Orai, nechka,
- MAYI - E ta... proze berbala egin dautzute?
- KAPI - Egin nahi ba... Haitz kaskotik ikusten ditinat holdu jandarma; brigadier eskualduna eta bertze muchatxhadun beltz arrotz bat.
- MAYI - Eg diozute kasurik egin?
- KAPI - Utzi tinat etortzerat... Brigadierrak beheretik, errespoturekin:
 "Churitegiko nausia, hutsean zare, jautsi behar duzu.
 Nik: "Nor zaitut zu?"
 -Sempereko Brigadierra, zuri proze-berbala egiterat etherria. Jauts zaitel
 Nik orduan, "Ea naiteko jaits, liburutan ari naiz.
 Brigadierrak: "Badut laguna, zuhubier goiti etorriko baitzautzu, eta, gogotik ez bada bertchez jautsaraziko, zuk nahi baino lasterrago hantxo gaichto.

Nik: "Jaun Brigadierra, nik ere badut nerekin laguna, eta ez bazarozte hortik lekutzen eta kuchean gero. Hanbat gaichto zuztzet."

MAYI - Aitachi, h. lakorik zuk...

KAPI - Adi zazue: behere hartan, bazterrak ichil orduan... Elgarrekin zerbait murmurikatu dine, eta, gero, brigadierrak egin zautan: "Hala denoz geroz, bagoatsi, Jauna, bainan nere berri jakinen duzu. . " G an dun. .

MAYI - Bearbada hunat heldu dire.

KAPI - Pentsatzeko dun ba.

MAYI - Bon, bon: utz-zatzu, gure gain... Zoazi, afal zaito; balakatuko ditugu ba.

KAPI - Hil eta, ez dinagu salda beharrik izanen.

MAYI - Ez da oraino berantegi, aitatchi. Hozurrak etchean direno, ez da acholarik. (Kapitaina sukaldetat)

x x x x x x x x x

MAJA - (Mayiri) Hauche dinagu ichtoria.

MAYI - Erran berriz. Kasu eginen duñ ichtant bat hemen. Baritzoraino noa, Michel ageri denoz...

MAJA - Ba, ba. (Mayi ateratzen da kamporat, Majalen sukaldetat)

x x x x x x x x x

(Kampeon mintzoa)

MAYI - Bonsoir Messieurs les gendarmes. Sarako bide berrirat atera nahi duzue, du-darik gabe? Hortik eskuin ateratuko zarezte.

BRIGADIERRAK - Ez gabiltza batere bidearen ondotikan, zuen etcher t heldu gare.

MAYI - (Maltzurkerrian) Guse etcherat? A, orduan sar zaitze.

x x x x x x x x x

(Mayi, Brigadierra eta Jandarma mustachduna sartzen dire, Mayik aitzina)

-Egarrituak zuek, segur. Beti bidearen gainean.

(Botoila arno zuri ekarririk, betetzen duela) Atsegin dut zuen ikustea.

(Brigadierrak zintzurra karrikatzen du) Gizon ederrak, eta holako arropairan.... Edazue..

(Basoak huts ehala betetzen diozkate Mayik)

BRIG - Esku arina duzu. Loria da zure eskutik edate... Beti bi ahizpak etchean?

MAYI - Ba, biak Jauna. Ez gero sobera. Ez dabila jende handirik, bainan holako etchean bada beti lana.

BRIG - Aitatche...eta. .

MAYI - (Solasa moztuz) - Aitatchik, alabainan adin handia du. Laur-hogoi urthe goiti.... Ezagutzen duzue? Denek ezagutzen dute. Bitzia da, miseraulea. A ez da beti errech, jakin zazue, haren jasatea. Adina, adina. Denek ehahartu nahi eta ehahartzeak deus onik ez adinarekin zornahi bichikeria heldu zaio jondeari! Aitatchik, liburua eta ihizia: oren osoak liburutan eta zirri-marretan gero ihizin. . Ez duzue batere edaten, Jaunak. Arraltsaldoko börtz orenetarik zazpiak artean ihizin, beraz, ez du orduan sekualan pitsik hatchematen. Armarekin, gatenda, bainan erratz giderra balu, berdinerfan nahi luke. Ez du hiru metrotan ikusten. Beharrik liburu bat beti berekin erematen du; liburutan pasatzen du oro bat denbora.

Dono den, hor nonbeit d. bilan artean, bakoa dugu etchean. Hura ere on da; hauraren pare baita gaicho aitatchi. . Edazue, bada... Haurrak batützu naski, Jaun Brigadierra?

BRIG - (ghorat zerakakan basoa eskuan) Segurki haurrak baititut (edaten du)

MAYI - Jaun hunek ere?

BRIG - Hunek borte borte.

MAYI - Oi, zer haurketa, jandarmeria baten dako... eta denak erneak, nik uste?

x x x x x x x

(Perttoli sartzen da eta beha gelditzen, atearen ondoan. Majalen ere agertzen da sukaldetik - Mayi aintzina ariko da arnoa jandarmeri saka ala saka, erretolida d rriola. Haren marmara baizik ez da ezagun izonen. Bizkitartean, Majalen eta Perttoli gora mintzo.)

MAJA - (Perttoliri) Zer duzu? Ez zare zure baitan?

PERT - Ni? ba...

MAJA - Bisai a alegeragoa duzu usaian.

PERT - Ez dakit.

MAJA - Zerbeit baduzu?

PERT - Ez dut deusik.

MAJA - (zitzina maltzurkerian) Cho. Nik badakit Perttoli, halkoetan zer egin behar den.

PERT - (alegerachago agertu nahiz) Zer?

MAJA - Ikusiko duzu... ekar-azu esku eskuina.

PERT - Bo.

MAJA - Ikusiko duzu, balio duela.

PERT - Zaude ichilik, zaude ichilik... aita ez da hemen?

MAJA - Ez ihizin, etortzekoa da.

PERT - (jandarmeri behaturik) Aitatchi?

MAJA - Ekazu bada eskua.

PERT - Ori beraz.

MAJA - Santa Ana, Jainkoaren Amaren ama... Andre dena Maria, Jainkoaren Ama eta saindu guziak, lagun nezazue. (Ichtant bat ichilik, gero) Gizon planttako haiz, planttako... irriskatzen duzu, laster eskontzea ba... laster... Laster... ez ir irrik egin. Ez da irri egitekorik.

BRIG - Ilhunak hemez atchemanen gaitu. Gan behar dugu. (Mayiri pagatu nahi dio Mayik ez du onhartzen) Esker mila, milesker hainitz.

Jaun mustadunak: Merzi Mademoiselle, merci. Bonsoir. (Ateratzen dire)

x x x x x x x

MAJA - (Perttoliri) ... irriskatzen duz laster ezkontzea, laster... laster..

MAYI - (Kontoarreen basoak eta botoila pausaturik, eta garbiturik kantuz) Lau eta bateretz. Perttoliren eta Majalenen ganat heldu da. Perttoliri esku eskerria hartzen dio) Irrikatzen duzu, laster ezkontzea.. Laster... laster.

PERT - (irriz) Irriskuak ez du egundaino nihori minik egin.

MAJA - Cho bada, neska gisako batekin eskonduko zare; neska gisako batekin...

MAYI - Denek maite duten neskatxa batekin. .

MAJA - (berdin) Denek maite duten neska batekin.

PERT - Ez bederen zurekin? (hiruak karkailaka irriz)

x x x x x x x

MAYI - Aita eta Kakerre.

PERT - Zuen aita?... Oi, oi, banoa.

MAYI - Ez zazula halakorik egin. Gorde zaite.

PERT - Nun ordean?

MAJA - Saskian.

PERT - Ez, ez naiz borritz saskian sartzekotan.

MAYA - Norapeit behar duzu bada higitu, aita -ta sakurren sartzen ari dire.

PERT - Ez naiz ateratzen ahalko?

MAYI - Joan zaitte hortik ikusiko zaituzte.

PERT - Sukaldean barna?

MAJA - Erdiz-erdi hatchemanon zaituzte. Eta hemen nun gorde?

PERT - Orduan banoa.

MAYI - Hola ateratzen bazare, chahu zare. Izatekotz bertzela bezi.

MAJA - Zor eman soinean?

MAYI - Goiti zoazi. Zerbeit eginen dugu - (Mayaleni) Ganbara itchurat lagun zan.
(Harma choko batean golditzenda. Eskalerrak goiti badoazi Majalen eta Perttoli)

MAJA - (Eskalerretarik) Gachucha okorraren arropak?

MAYI - Egia, ederki izain tin.

MAJA - (Perttoliri) Badakizu zer diren delako arropak?... Gure etchean ibilia da lanean Gachucha. Harek utzia ditu. (Eskalerrak goiti suntsitzen dire)

X X X X X X

(Mayi kontuarrean aficharen bururatzen, kola ematen)

X X X X X X

(apur baton buruan jausten da Majalen)

MAJA - Fite prest dun.

MAYI - Aitak ez din, Gachucha okerra, begien bichtan ikusten ahal... Gure etchean, zangoak sartzea debekatua zion.

MAJA - Ez dinagu, irri egitea fini.

MAYI - Ez bada ordaino jotzen (joiten) (bisk iriz karkailaka)

X X X X X X

(Andres eta Kakerre sartzen dire arnakin)

ANDRES - Zer haroa derabilkazuen?

MAYI - Bazinaki aita.

MAJA - Jandarmak izanak zaizkigu.

ANDR - Jandarmak? Zertan? Edaten?

MAYI - Aitatchiren gatik... Zoazi sukalderat, aitatchik berak guk baino hobeki kondatuko dautzu.

X X X X X X

(Hainbertzenarekin, Perttoli jausten da emazteki chahar bezi)

ANDR - Eta hori?... Num debila. . (Perttoliri harma eskatu) Hezurrek hausten dauzkinat.

(Perttoli, burua apalik kamporat buruz, Andres gibeletik, arna krozarokin bizkarrean panpaka)

KAKE - Bainen Perttoli da; Beha zazu, beha zazu.

ANDR - Perttoli?

KAKE - Zuk errana, jada ganden aratsoan, Mayirekin eta hatchemana zinuela.

PERT - (Kakerre buruz itzulirik) Ze, ze Ez othe dut, zuk bezen bat dretcho?

ANDR - Suntsi hodi hementik, edo lapina bezala garbitzen haut.

KAKE - Nausia

ANDR - Aita erradazu.

KAKE - Aita. .

MAYI - Ez zozuela deusik egin.

ANDR - (Mayiri eta Majalen: Zoazte homentik desohoragarriak)
(Majalen sukalderat, Mayi kaporat)

x x x x x x x x

KAKE - Aita, utz gaitzatzu Perttoll eta biak.

ANDR - Merechi luke. .

KAKE --(Harma eskuan) Utz-zazu nere gain.

PERT - (bere buruari) Ai, ai, ai, ai. Otsoari ihosi eta hartzak hatcheman.

KAKE - Biak antolatuko gare. Badiot , hitz bat beharri chilorat errateko.

ANDRES(Sukalderat gatzen) Bon. .

PERT - (Kakorreri) Zer nahi dautazu erran? Ni.. ni... niri?

KAKE - Ninia ba... Mayi maite duzu. Nikere... Maite Zaitu? Ni ere ba... Zuk baino hobeki ezagutzen baitut, badakit zer gertatzen den: "biak ondolik abilki ikusten gaituzene, ezin du hauta. Eta... nere planak ateratuak ditut. Adi hezazu... Nik, arma eskutan dut. . (chokoko harma erakutsiz:
- Hori zurea dudarik gabe?

PERT - Hilka. . hilka... hilka ari behar dugula? Gure eskual herrietan holako eskandalo gorria?...

KAKE - Adi nezazu bada.

PERT - Bainan, bainan. . errokeria da, bainan, bainan, errotu zare?

KAKE - Adi nezazu , Perttoli, adi nezazu.

PERT - Ez dakit hilka.. eta ez dut, futcho, hiltzeko gutiziarik... bo, bo, errokeria da...

KAKE - Bainan nork aipatzen du hiltzerik? Gure harmekin, leiotik tiro bana lurrean, hilarena eginen dugu...

PERT - (emazte arropak kendurik, harma eskuan) Eta gero?

KAKE - Denak tarrapatzen otorriko dire, eta, Mayi, maiteena duenaren ganat hurbilduko da.

PERT - Mayi ezin deliberatuz egoten bada?

KAKE - Ez bihotzez maiteena duenaren ganat otorriko da. .Bertzeak orduan alde egin beza, ... Komprenitu duzu?

PERT - Erran bezala.

KAKE - Goazen beraz. (Harmak kargatzen dituzte kampoko leioa ordi idokirik biak hanchutik. Kakorrek tiro.)

PERT - Bertse kanoia kargatu baduzu, tira zuhaurek bigarrena.

KAKE - Aise ari zare. (Karga tzen du eta tiratzen.

PERT - Zer nahuzu, nira pik egin daut. (B iak lurrean , zabal-zabala etzaten dire , hilarena egintzen dutela)

x x x x x x x x

(Denak alde guzietarik, Mayi Michelekin kaptopik)

MAYI - (Sorbaldek altxatuz, bi gorputzen gainetik jauzi egiten duela) Bat zorea eta bertzea ergela.-Aitari- Huna, aata, haütatu dutan biziko lagun beharre.
(Perttoli eta Kakerre chutiturik elgarri so)

ANDR - (Mayiri) Dena ere gorrasta; errirentaren semea.

MICH - GALCHITOA zara.

ANDR - Eta, zu zer zara?

MICH - Zure suhi beharra. (Andresik irrino bat)

X X X X X X X X

(Jandarmak agertzen dire)

BRIG - Zer gertatzen da?

MICH - Ez da hilik, ez kolpaturik.

KAKE - Jaun andre beharren ohoretan tiratu tiroak aditu dituzue (Jandarmak horrituak elgarri beha)

ANDR - Zuk amor emanoz geroz, Kakerre ikusten dit , zer beharko. .

PERT - (Andresen arrasoinamendua moztuz) Guk badakigu, bethi, Kakerre, zer dugun orai egiteko. Erran bezala, alde egin, ba batek eta ba bertzea.

MAYI - E z zarezte hola ganen .

X X X X X X X X

(Erreint ast Churrupero satzen dire, denak elgarri beha :Kapitain, jandarma ostalar, er-rient, denak salbu Kattalin)

MICH - (Botz ezti batekin, irriñoa ezpainetan) Denak lekuko zarezte hemen Mayi e eta biek, nahiz duen aita churia, eta nik gorria, elgarren amodioan bizi gogo "E SKUALDUN PEDEDUN. Hori , girichtinoki altharazi eta eskolarazi gaitustelakotz. Churi gorri-kerriak, arretzkerriak dire, arretzek, Eskual-Herrirat okerriak... Herrak ondorioak, horriari ekatzea herioa. Neusi dadila beraz amodioa.

ANDR - Elgarretara zarezte gaztea... Eta denek etsemplua omen dautzuegu mahain hautan elgarretaratuz.

(Andresik eta erreintak elgarretaturik donen erdian, esku emanka. Champagne keta badao Andres. Mahainetan jartzen dire. Erriente ere jartzerat doha , oficha dilindan den kaderra. Mayalen, chutiarazterat heldu zaio irriz. Chutitzen da. Denak irriz. Bizkarrean kolatu zaio oficha eta gisa hortan errirentaren bizkarrean irakur ditako: Urdea zuen zerbiztuko: Chingar, saieski, soloma, odolki, denetarik ausarki.

ERRIENT - Zer da? Zer da? (Denak irriz)

MICH - Zerritegian "Zerri" "cerda" edo urdea (irakurtzen du) - Urdea zuen zerbiztuko: Chingar, saieski, soloma, odolki; denetarik ausarki.

ERRIENT - Merochi diat, egun Beinat kapitainari, egin diotana egin ondoan.

PERT - Eta nik, Jaun errient-ari gauden igantzean erranak, erranik, ez fidoegi, eta hala on/hartu salatari izatea, Jandarmeri ez zezan nere kontua parte oman. (Champañak botetzen ari dituzte Andresek eta Errientak)

MAYI - Hortaraz geroz, Mayalenek eta biek, ere beharko dugu, ba kofesatu donen aintzinean: barka Kakerre... kecharazi braitzaitut. . barka, Perttoli, saski eta Gabucharen arripak... barka, Jaun Brigadierrak, oichtian hain bihotz onez zerbiztatu arnoa... Barka, aita, horiek guziak zura alabek egin dituzte eta ez dute nio desohoratu... Noizbait behar NASKEN ALDI

ANDR - Gazteeri... eta bereziki neskeri behar zaioze ainhitz barkatu. Ongi egin nahiz ala bertzela, egiten baitute ainitz bekatu. Egan dezagun beraz denek (basoak althatzten dituzte) Gazte haukien ohoretan.

OIHAL HEDA AINTEIN
DENEK CHUPIK KANTA DEZAKETE

" IKUS ARTE"